

BANDEN MET FARMACEUTEN ONTHULD VOOR PUBLIEK

NIKS TE VERBERGEN

VANAF VOORJAAR 2013 KAN IEDEREEN LEZEN HOE NAUW ZIJN ARTS MET DE INDUSTRIE IS VERBONDEN IN HET NIEUWE ONLINE TRANSPARANTIEREGISTER. EEN ZWARTE LIJST WORDT HET NIET. 'ZIE HET ALS EEN KANS OM JE BANDEN MET DE FARMACEUTISCHE INDUSTRIE TOE TE LICHTEN AAN HET PUBLIEK.'

TEKST KARIN BOS BEELD CORBIS

Een arts die in de adviesraad zit om de ontwikkeling van een nieuw medicijn te begeleiden én tegelijkertijd nascholingen voor de producent verzorgt. 'Moet kunnen, zolang je het kunt verantwoorden', vindt de een. 'Elke schijn van belangenverstrengeling moet worden vermeden', stelt de ander. Hoe je er ook over denkt: binnenkort is voor iedere Nederlander inzichtelijk welke arts samenwerkt met de farmacie, tegen welke beloning en met welk label: sponsoring of dienstverlening als spreker, onderzoeker, consultant of lid van een adviesraad. www.transparantieregister.nl gaat binnenkort online. Vanaf het voorjaar 2013 worden de individuele beloningen over boekjaar 2012 gepubliceerd.

Geen zwarte lijst

'Voor de meeste artsen komt het niet uit de lucht vallen. Als je een contract met een farmaceutisch bedrijf sluit, staat daar tegenwoordig standaard in dat betalingen straks worden doorgegeven aan het transparantieregister. Ik hoop alleen niet dat

het wordt ervaren als een zwarte lijst', zegt Frederik Schutte, coördinator Stichting CGR (Code Geneesmiddelenreclame). Het Transparantieregister Zorg moet wat hem betreft juist een einde maken aan geheimzinnigheid. 'Kijk, er is niks te verbergen. Dát willen we laten zien.' Directe aanleiding van het register was de commotie rond het vaccin tegen de

Mexicaanse griep. Nederland had massaal ingekocht op advies van hoogleraar virologie Ab Osterhaus. Toen later bleek dat Osterhaus ook een belang had in Viroclinics, producent van het vaccin, waren de rapen gaar. Schutte: 'Achteraf bleek dat Osterhaus oprecht had gehandeld, maar het leidde wel tot een motie van PvdA-Kamerlid Khadija Arib. Zij riep op tot een

'ELKE SCHIJN VAN
BELANGEN-
VERSTRENGELING
**MOET WORDEN
VERMEDEN'**

register waarin financiële banden worden blootgelegd.' Arib legt uit: 'Het is vreemd om van journalisten te moeten horen dat er sprake is van belangenverstrengeling, zoals toen met de Mexicaanse griep. Een patiënt moet toch gewoon kunnen zien of zijn arts betaald wordt door de industrie? Dat is zijn recht! In andere Europese landen is transparantie allang wettelijk geregeld, maar in Nederland moest het echt worden afgedwongen.'

Zelfregulering

Toenmalig minister Klink (VWS) legde de opdracht neer bij CGR. Schutte: 'We hebben gekozen voor zelfregulering, waarmee je beter kunt inspelen op de actualiteit en er draagvlak aan beide kanten is. En anders dan bij de Sunshine Act in Amerika, die helemaal vastloopt omdat elke 10 dollar verantwoord moet worden, worden bij ons alleen bedragen genoteerd die ergens over gaan. Niet elke pen hoeft te worden verantwoord. Cadeautjes, toch al gemaximeerd tot 50 euro, en individuele gastvrijheid maken sowieso geen deel uit van het register.' Overigens laat het register open wie er rijker wordt van de activiteiten voor de industrie: de arts persoonlijk of de maatschap of instelling waaraan hij is verbonden.

Voor Huub Schellekens, hoogleraar farmaceutische biotechnologie, maakt dat laatste niet uit, zolang maar transparant is dat er financiële banden zijn. Want de relatie tussen arts en farmaceut blijft tweeslachtig. 'Natuurlijk zeg je geen nee als je zelf nul budget hebt. Je bent nieuwsgierig, wilt je met nieuwe dingen bezighouden. Het is ook een eer als grote bedrijven om jouw mening vragen. Dus ja, er zijn regels nodig om die verhouding zuiver te houden, maar het moet wel binnen proporties blijven.'

Artsenbezoekers

Adrie Heijnen, huisarts in Amsterdam, werkt af en toe voor de industrie. Zo'n 1200 euro denkt hij in 2012 te hebben verdiend aan inhoudelijke nascholingen op zijn vakgebied seksuologie. 'Die avonden mag ik inkleden zoals ik wil en ik vind het logisch dat ik voor mijn inzet beloond word. Zolang ik het maar voor mezelf kan verantwoorden.' Toch moet je alert blijven, stelt Heijnen. Beïnvloeding gaat soms onbewust en de reclamebudgetten voor nieuwe geneesmiddelen zijn enorm. 'Als je steeds dezelfde artsbezoeker over de vloer krijgt, stap je misschien toch over. Niks mis mee, als je maar beseft waarom

'HET IS OOK EEN EER ALS GROTE BEDRIJVEN OM JOUW MENING VRAGEN'

je overstapt.' Heijnen heeft dan ook geen enkel bezwaar tegen transparantie. Ggz-psychiater Bas Oele twijfelt er niet aan dat ook hij in het register voorkomt. In samenwerking met de industrie ontwikkelde Oele een training voor patiënten. 'Zonder het bedrijf was het niet mogelijk geweest en nog steeds train ik trainers. Daarvoor word ik betaald. Tegelijkertijd ben ik voorzitter van de geneesmiddelencommissie van Arkin. Zelf vind ik het niet erg om de schijn tegen te hebben, als je het maar kunt uitleggen. Ik verwacht dat het register dat makkelijker maakt.' Oele hoopt vooral dat helder wordt hoe close artsen zijn met de industrie. 'Op congressen komen bekende wetenschappers, die er prat op gaan dat ze banden met dertig bedrijven hebben. En "dus" objectief blijven. Maar ze vertellen er niet bij dat ze van één van die partijen tonnen ontvangen. Dat zie je wel terug in het register. Ik ben vóór!'

Onbewuste beïnvloeding

Je eigen verantwoordelijkheid nemen. Bewust zijn van – soms onbewuste – beïnvloeding. Het blijft lastig. Professor Frank Miedema, vicevoorzitter raad van bestuur UMC Utrecht, kent het uit zijn verleden als hiv-specialist. 'Je brengt een advies uit aan Pfizer of doet mee aan een bedrijfsdiscussie over het positioneren van een medicijn. Inhoudelijk is het interessant en je krijgt een vergoeding. Het lijkt of je niet wordt beïnvloed, maar uit onderzoek weten we dat je toch geneigd bent om positiever te oordelen als er banden zijn. Juist daarom moeten contracten perfect geregeld zijn. Voor mij is het register een prachtige stap voorwaarts. Transparantie hoort bij de moderne manier van wetenschap bedrijven. Daarmee laten we zien

dat we ons bewust zijn van de belangen die elkaar kruisen in ons huis.'

Begin 2013 melden farmaceuten met welke artsen zij in 2012 zaken hebben gedaan. Rond 1 maart krijgt de arts het verzoek om te controleren of de opgave correct is. Naar verwachting wordt de database in april openbaar. ■

WAT KOMT ER IN HET TRANSPARANTIEREGISTER ZORG?

Wel

Betalingen boven 500 euro per jaar (cumulatief, per farmaceut)

- voor dienstverlening zoals:
 - deelname aan een wetenschappelijke adviesraad
 - algemene advisering/consultancy
 - het geven van een lezing of presentatie
 - het schrijven van een medisch-wetenschappelijk stuk
 - het verrichten van fase-IV-onderzoek dat niet-WMO-plichtig is
- voor sponsoring van bijeenkomsten of zorgactiviteiten

Niet

- betalingen onder 500 euro per jaar (cumulatief, per farmaceut)
- klinisch (WMO-plichtig) onderzoek
- prijzen, marges en kortingen in het kader van de handelsrelatie
- kleine geschenken en individuele gastvrijheid

Meer informatie vindt u op www.cgr.nl/transparantie.